

VALORILE ETICE ȘI UMANE EXERCITATE DE FUNCȚIONARIII PUBLICI

Drd. Mihaela-Gabriela APOSTOL

*Școala Națională de Studii Politice și Administrative, București, România,
mihaela.gabrie@yahoo.com*

ABSTRACT: Ethical and Human Values Exercised by Civil Servants.

This article is intended to illustrate that before we are in a position to hold public office, we must first of all remember that we must be human. It is well known that the world is full of people, but is it also full of people? In our fast pace of doing our jobs we forget to show our human values to those we interact with on a daily basis, often focusing only on professional values. The purpose of this article is to identify some of the human values that a civil servant needs in order to perform his or her job.

Keywords: *civil servant, citizen, ethical value, moral value, professional values*

Introducere

Actualitatea temei este asigurată de necesitatea existenței unor valori ce servesc funcționarilor din administrația publică românească în raport cu cetățenii. Aceste valori trebuie să reprezinte pentru aceștia un etalon al buneii practici, astfel încât cetățenii unui stat să poată avea încredere că funcționarul public este bine pregătit în exercitarea meseriei sale. Se cunoaște faptul că cetățenii României nu acordă un grad înalt de încredere instituțiilor publice și tocmai de aceea prin profesionalizarea funcționarilor publici se caută maximizarea gradului de încredere cetățeni-funcționari publici.

Serviciul public reprezintă o profesie ce este destinată acelor persoane care sunt capabile să adopte un comportament moral în orice împrejurare. De-a lungul anilor, funcționarii publici au dobândit anumite valori ce trebuie respectate, precum onestitatea, imparțialitatea, sinceritatea, echitatea sau conduita morală, acestea căpătând o importanță din ce în ce mai mare, fiind vizibilă la nivel mondial.

1.1. Aspecte teoretice

Pentru a putea discuta care sunt valorile necesare unui funcționar public, mai înainte de toate trebuie să se definească conceptul de funcționar public. Astfel, de-a lungul timpului au apărut o multitudine de definiții, printre care se pot aminti următoarele:

„**Funcționarul public** reprezintă acea persoană care este numită într-o funcție publică și investită în mod legal cu atribuțiile acesteia, este o persoană titulară de drepturi și obligații chemată să le exercite în scopul realizării competenței autorității publice sau instituției publice din care face parte funcția publică.”¹

Totodată, conform Statutului Funcționarilor Publici, funcționarul public reprezintă persoana numită în condițiile prezentei legi, într-o funcție publică.²

Mai mult decât atât, funcționarul public este definit și în Noul Cod Penal. Astfel, conform Noului Cod Penal³, funcționarul public reprezintă „orice persoană care exercită permanent sau temporar o însărcinare de orice natură, în serviciul vreuneia dintre unitățile la care se referă art. 159 Cod penal⁴”

Din definițiile ilustrate reies câteva trăsături ale funcționarilor publici. Astfel:

- Funcționarul public trebuie să fie persoană fizică, ce deține cetățenie română și care are domiciliul în țară;
- Investirea într-o funcție publică se face conform prevederilor legale, printr-un act de numire (precedat de un concurs și urmat de depunerea unui jurământ);
- Funcționarul public trebuie să desfășoare o activitate continuă și permanentă;
- Funcționarul public are atât drepturi cât și obligații;
- Funcționarii publici sunt remunerați sub forma unui salariu;

1 Ioan Alexandru, *Tratat de administrație publică*, București, Editura Universul Juridic, 2008, p. 513.

2 Statutul funcționarilor publici, art. 2, alin. 2.

3 Legea nr. 301/2004 publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.575 din 29 iunie 2004.

4 Art. 159 din Legea nr 301/2004 - prin termenul public se înțelege tot ce privește autoritățile publice, instituțiile publice sau alte persoane juridice de drept public;

Pentru ca o persoană să dețină statutul de funcționar public, aceasta trebuie să îndeplinească cumulativ anumite cerințe⁵:

- Cetățenia română și domiciliul în România;
- Cunoașterea limbii române, atât scris, cât și vorbit;
- Împlinirea vârstei de 18 ani și dobândirea capacității depline de exercițiu;
- Starea de sănătate să fie corespunzătoare, dovedită numai prin documente medicale, adică un certificat medical eliberat ca urmare a unui examen medical de specialitate.
- Îndeplinirea condițiilor generale, adică studiile și nivelul de studii absolvite și îndeplinirea condițiilor specifice, cu referire la funcțiile publice care pot fi ocupate de funcționarii publici cu pregătire specială.
- Să nu fi avut condamnări, însoțită de cele două condiții: condiția subiectivă: moralitatea și reputația și condiția obiectivă: lipsa antecedentelor penale.
- Să nu fi fost destituită dintr-o funcție publică sau să nu îi fi încetat contractul individual de muncă pentru motive disciplinare în ultimii 7 ani.
- Să nu fi desfășurat activitate de poliție politică.

Cetățeanul reprezintă acea persoană care aparține unui stat și care se bucură de drepturi civile și politice și care are totodată și îndatoriri față de stat. Mai mult decât atât, administrația publică este dedicată cetățeanului, astfel încât trebuie să realizeze cât mai multe exigențe pe care acesta și le dorește. Cetățenii crează aceste exigențe/ dorințe, iar administrația publică trebuie să caute să devină cât mai inovativă astfel încât să satisfacă cerințele cetățeanului. Totodată, toți cetățenii se află la nivel de egalitate în fața legii și a autorităților publice, fără a avea alte privilegii și fără a exista discriminări.⁶

În definițiile socioumane cea mai des întâlnită accepțiune referitoare la valoare este aceea de „principii generale și abstracte despre ce este important și de prețuit în viață, cum trebuie oamenii să se comporte și să aprecie-

5 Verginia Vedinaș, *Statutul funcționarilor publici. Lege nr.188/1999, cu modificările și completările ulterioare, republicată - comentarii, legislație, doctrină, jurisprudență*, București, Editura Universul Juridic, 2009, p.218.

6 Monitorul Oficial, Constituția României, București, 2010, p.12.

eze situațiile, evenimentele, persoanele, precum și obiectele sociale și natural.”⁷ Odată ce valorile se dezvoltă, ele oferă un filtru important de selecție a input-urilor și de conectare a gândurilor și sentimentelor cu acțiunea.

Valorile funcționarilor publici

Pentru funcționarii publici valorile de care trebuie să se țină seama sunt împărțite în două categorii: valorile etice și valorile umane de care aceștia trebuie să dea dovadă în exercitarea locului de muncă.

Conform Codului Administrativ⁸, în relațiile cu persoanele fizice și cu reprezentanții persoanelor juridice care se adresează autorității sau instituției publice, funcționarii publici sunt obligați să aibă un comportament bazat pe respect, bună-credință, corectitudine, integritate morală și profesională.

Referitor la **valorile etice ale funcționarilor publici** acestea sunt regăsite în Codul etic al funcționarilor publici și printre aceste valori se regăsesc⁹:

- Asigurarea unui serviciu public de calitate – în exercitarea funcției publice, funcționarii publici au obligația de a avea un comportament profesionist care să atragă încrederea cetățenilor;
- Loialitate (față de Constituție, de lege și de autorități și instituțiile publice) - funcționarii publici au obligația să respecte Constituția și legile țării, acționând în conformitate cu acestea;
- Libertatea de opinie - funcționarii publici au obligația de a respecta demnitatea funcției publice deținute și trebuie să aibă o atitudine prin care se evită conflictele de orice fel;
- Activitatea publică și politică – funcționarii publici trebuie să participe la activități și dezvateri publice, să participe la diferite strângeri de fonduri pentru activitatea partidelor politice, trebuie să colaboreze, în afara serviciului cu persoane fizice sau juridice care fac donații, etc.
- Folosirea propriei imagini – nu este permis ca un funcționar public să își folosească numele sau imaginea proprie în scopul publicității;

7 Petru Iliuț, *Psihologie socială și sociopsihologie*, București, Editura Polirom, 2009, p. 409.

8 Art. 447 – Conduita în relațiile cu cetățenii, din Codul Administrativ, publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 555 din 05 iulie 2019.

9 Codul de etică și de integritate al funcționarilor publici și al personalului contractual din cadrul Ministerului pentru Românii de Pretutindeni, 2019, pp.4-11.

- ✦ Conduita în cadrul relațiilor internaționale- funcționarii publici trebuie să aibă o bună conduită astfel încât să promoveze o imagine favorabilă instituției pe care o reprezintă;
- ✦ Interdicția privind acceptarea cadurilor, serviciilor și avantajelor- funcționarului public îi este strict interzis să accepte bunuri sau servicii în schimbul exercitării funcției publice;
- ✦ Interzicerea folosirii abuzive a funcției publice –funcționarului public îi este interzis să facă abuz în serviciu;

Valorile umane

Valorile și principiile definesc fiecare persoană în parte, iar toate informațiile noastre sunt filtrate cu ajutorul propriei viziuni asupra vieții. Umanitatea s-a conturat atunci când au luat naștere valorile umane. Încă din cele mai vechi timpuri aceste valori umane au existat, rămânând la latitudinea oamenilor dacă trebuie să țină cont sau nu de valorile respective. Astfel, pe baza alegerii de a respecta sau nu valorile, a luat naștere societatea.

Revenind la ideea de valoare umană a funcționarilor publici, este esențial ca pe lângă ceea ce este menționat în Codul de etică și integritate, fiecare funcționar public trebuie să dea dovadă de deținerea valorilor umane. De-a lungul timpului, valorile umane au devenit tot mai numeroase și este foarte greu ca o persoană să înglobeze toate aceste valori, însă printre cele mai importante valori pe care un funcționar public trebuie să le dețină în exercitarea funcției publice se poate enumera:

- ✦ Respectul – atât față de colegii de muncă, dar și față de cetățean. Este foarte important ca atunci când un cetățean se prezintă la ghișeu cu o problemă, funcționarul public să prezinte respect față de problema menționată de cetățean;
- ✦ Înțelepciunea – la fel ca în situația respectului, funcționarul public trebuie să dea dovadă de înțelepciune, moderându-și tonalitatea vocii în funcție de ceea ce are de transmis cetățeanului și mai mult decât atât să îi prezinte întreaga situație cetățeanului fără a omite anumite aspecte importante și fără ca persoana în cauză să se simtă dată la o parte.
- ✦ Bunătatea – bunătatea sufletească și generozitatea îi impresionează chiar și pe cei mai reci oameni, iar în timp îi poate schimba în bine. Un funcționar public trebuie să dea dovadă de bunătate, deoarece el

se află la locul său de muncă pentru a putea rezolva o situație a unui cetățean.

- Integritatea – așa cum este menționat și în Codul de etică și de integritatea al funcționarilor publici, integritatea este un aspect foarte important în vederea exercitării funcției de funcționar public, dar mai mult de atât, un funcționar public trebuie să dea dovadă că este un om integru. Este interzis ca aceștia să accepte în schimbul serviciului prestat diferite bunuri materiale, financiare (sau de altă natură) sau să accepte diferite servicii.
- Iubirea – iubirea față de țara în care se află, iubirea față de locul de muncă și iubirea față de cetățenii statului în care își desfășoară activitatea.
- Empatia - este abilitatea unei persoane de a percepe sentimentele altora, punându-se «în locul lor». Este o valoare importantă pentru menținerea relațiilor umane bune, deoarece din aceasta este posibil să înțelegem gândurile și atitudinile celorlalți.¹⁰

De cele mai multe ori, valorile personale se pot intersecta cu valorile de la locul de muncă, însă acest lucru nu înseamnă ca nu există și valori diferențiate. Astfel, în tabelul următor sunt exemplificate câteva exemple:

Tabel 1- Valori umane și de profesie

Valori comune	
<i>Valori ce țin de profesie</i>	<i>Valori umane/ morale/ personale</i>
integritate	integritate
corectitudine la locul de muncă	corectitudine cu cei din jur
respect la locul de muncă	respect față de cei din jur
Valori diferențiate	
<i>Valori ce țin de profesie</i>	<i>Valori umane/ morale/ personale</i>
bună conduită	nediscriminarea
atitudinea non- abuzivă	empatia față de persoane
devotament față de locul de muncă	

¹⁰ Localux, *Valori umane*, accesat la data de 08.08.2022, disponibil la: <https://ro.uzvisit.com/30-humans-values>;

Concluzii

Într-o societate în care există o multitudine de persoane preocupate de locul de muncă, oare câte dintre acestea mai sunt oameni? Chiar dacă prin natura noastră suntem oameni, de cele mai multe ori ne lipsesc anumite valori umane care ne definesc. De aceea, chiar și în cadrul meseriilor mai rigide (exemplu - funcționarul public) în care este foarte important ca atitudinea să fie una ce denotă profesionalitate este nevoie ca să se dețină valori precum bunătatea, integritatea, iubirea și altele.

Un adevărat funcționar public, mai înainte de toate trebuie să aibă o atitudine prin care să atragă cetățeanul și nu să îl respingă, deoarece administrația publică românească caută să îndeplinească solicitările cetățenilor. Este dovedit faptul că la nivelul țării noastre, cetățenii nu prezintă încredere în instituțiile statului și că merg cu teamă în momentul în care au ceva de rezolvat la ghișeu. Mai mult decât atât, în loc să își rezolve problemele cu ajutorul online-ului, majoritatea cetățenilor aleg să se deplaseze personal până la sediul instituției pentru a rezolva problema. Chiar dacă un funcționar public respectă Codul de conduită este de o importanță majoră să își creeze un cod propriu bazat pe un sistem de valori umane și morale după care să se ghideze în diferite situații. Este foarte important ca fiecare persoană să acționeze în diferite situații ținând seama de cele două categorii de valori, cele profesionale și cele personale/ morale/umane.

Oamenii se ghidează după valorile pe care și le-au stabilit și prin aplicarea acestor seturi de valori se stabilește personalitatea fiecărui individ. Chiar dacă la ghișeu se află un funcționar public, nu trebuie să uităm că acolo acea persoană își exercită funcția, dar la esență, este un simplu cetățean care are drepturi și obligații¹¹ la fel ca orice altă persoană și care „funcționează” după anumite valori proprii.

Bibliografie:

- * ILIUȚ, Petru, *Psihologie socială și sociopsihologie*, București, Editura Polirom, 2009.
- * ROTARU, Ioan-Gheorghe, *Om-Demnitare-Libertate*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2019.

11 Ioan-Gheorghe Rotaru, *Om-Demnitare-Libertate*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2019, pp.201-215.

- ♦ VEDINAȘ, Virginia, *Statutul funcționarilor publici. Lege nr.188/1999, cu modificările și completările ulterioare, republicată- comentarii, legislație, doctrină, jurisprudență*, București, Editura Universul Juridic, 2009.
- ♦ *Constituția României*, București, 2010.
- ♦ *Codul Administrativ*, publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 555 din 05 iulie 2019.
- ♦ *Codul de etică și de integritate al funcționarilor publici și al personalului contractual din cadrul Ministerului pentru Românii de Pretutindeni*, 2019.
- ♦ Alexandru, Ioan, *Tratat de administrație publică*, București, Editura Universul Juridic, 2008.
- ♦ *Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici* (republicată în M.Of., Partea I, nr. 365 din 29 mai 2007).
- ♦ *Legea nr. 301/2004* publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.575 din 29 iunie 2004
- ♦ Localux, *Valori umane*, accesat la data de 08.08.2022, disponibil la: <https://ro.uzvisit.com/30-humans-values>.